

Cultura i Espectacles

Mor el poeta Gerard Vergés

Gerard Vergés, poeta i traductor, autor del cèlebre poemari 'L'ombra rogenca de la lloba', va morir dimecres, diada de Sant Jordi, als 83 anys

El riu mític perd el seu poeta

Carina Filella
TORTOSA

Gerard Vergés, l'autor de *L'ombra rogenca de la lloba*, considerat un dels millors poemaris de la literatura catalana contemporània, va morir dimecres a la nit als 83 anys. Marcava el final trist de la diada de Sant Jordi, la mateixa data en què també van morir Josep Pla, Miguel de Cervantes i William Shakespeare; l'obra d'aquest darrer estretament lligada a la figura de Vergés, ja que ell és l'autor de la traducció al català dels seus sonets, que l'any 1994 va recollir en el volum *Tots els sonets de Shakespeare* (Columna), premiat amb el *Serra d'Or*. I en aquest últim i simbòlic Sant Jordi, Vergés també va ser un dels autors amb més vendes a les Terres de l'Ebre, amb el que és el seu últim llibre, *El jardí de les delícies* (Arola), un regal per als lectors quan ja feia temps que havia decidit abandonar l'engranatge de les lletres impreses.

Va néixer a Tortosa el 1931 i va créixer en la que

era una ciutat clerical i molt conservadora. Però va saber trobar esclertes en aquell ambient grisenc, i el 1952 va crear, juntament amb Jesús Massip, la revista literària i cultural *Geminis*, que va ser la primera de publicar una esquela en català d'ençà del 1939; era l'esquela de Carles Riba, el pare del qual era, també, tortosí.

Farmacèutic de professió, no va publicar el seu primer llibre fins als cinquanta anys

Va ser farmacèutic, més per tradició familiar que per vocació. I es va posar tard en el món literari: no va publicar el seu primer llibre fins als cinquanta anys, quan va guanyar el premi Carles Riba amb *L'ombra rogenca de la lloba*, el gran poemari verge-sià ("Jo sóc aquell que em

dic Ròmul, romà / de gest cansat i irònic, pensatiu / de perfil encunyat a les monedes"). Després van venir altres llibres i altres premis, com el Josep Pla per *Tretze biografies imperfectes* (1986).

El paisatge de l'Ebre i la seva Tortosa natal han estat molt presents en la seva obra. En el cèlebre poema *Parlo d'un riu mític i remorós*, inclòs en el llibre *Long play per a una ànima trista* (1986), escriu: "Tot sovint penso que la meua infància / té una dolça i secreta remor d'aigua / Parlo de la verdor d'un delta immens."

No va ser ni molt precoç ni molt prolífic. Tot just una dotzena d'obres. Però està considerat un dels noms claus de la literatura catalana. Un poeta en majúscula però també un intel·lectual multifacètic, narrador, assagista i traductor. L'anunci de la seva mort va fer bullir a les xarxes socials, i van ser nombrosos els polítics, escriptors i ciutadans que van lamentar públicament la seva pèrdua. El conseller de Cultura, Fer-

Gerard Vergés és un nom clau de la literatura catalana contemporània ■ TJERK VAN DER MEULEN



ran Mascarell, el va recordar com "un dels millors i més sòlids referents per a la literatura catalana pel conjunt de la seva obra i per la fidelitat a la llengua catalana". Mascarell va destacar la seva vessant "humanista" així com la seva condició "de savi, universal i home bo": "amb la seva mort, molts poetes joves es queden orfes d'un referent." A més de ressaltar el seu treball com a traductor de Shakespeare i la tasca com a promotor cultural, el conseller va dir que Vergés "és un home de la seva terra i del seu riu mític i remorós".

El secret més ben guardat

Emigdi Subirats, autor de la biografia de Gerard Vergés, lamentava ahir que el poeta ha passat sovint desapercbut en els canals de promoció de les lletres catalanes: "Com diu un altre escriptor, Xulio Ricardo Trigo, Vergés és el secret més ben guardat de la literatura catalana; és un autèntic número u, un grandíssim intel·lectual i amb una obra poètica i narrativa que és una delícia, però que no ha arribat als grans cercles culturals." "No ens podem permetre aquests oblits", afegeix

Subirats, que també destaca que Òmnium Cultural de les Terres de l'Ebre ha "intentat" infructuosament que Vergés rebés el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Per la seva banda, el poeta Ramón García Mateos, que és el traductor de Vergés al castellà, destaca el darrer llibre que tot just ha publicat Vergés aquest Sant Jordi, 'El jardí de les delícies', "un llibre imprescindible i necessari [...]. Versos d'altura en què se'ns mostra el gran Vergés en la total plenitud".

L'APUNT

El fons Santos continua esperant

Joan Ventura

Quan ja fa més de mig any que es va morir Maite Bermejo, vídua de Rafael Santos Torroella, es continua sense saber en quines condicions els seus hereus, tres nebots, acceptaran l'herència. Després de la pugna política que va mantenir l'alcalde de Girona per poder aprovar l'adquisició de la col·lecció d'art del crític i historiador per 3,9 milions d'euros, se sap que els hereus

han demanat una pròrroga per decidir en quines condicions accepten el testament. El taxador independent Artur Ramon confirma en una entrevista que és una bona operació per a Girona, i encara més comptant amb la donació el valuós arxiu i biblioteca. La futura seu del fons, la casa Pastors, de moment serà el marc d'una exposició de pintors gironins.



Per la seva banda, el delegat del govern a les Terres de l'Ebre, Xavier Pallarès, el va recordar com "un treballador infatigable i un ebrenc insubornable, a més d'una persona amb un compromís extraordinari amb la nostra cultura". I l'alcalde de Tortosa, Ferran Bel, que va qualificar Vergés com "un home del Renaixement", va destacar que amb la seva mort "Tortosa, les Terres de l'Ebre i Catalunya perden un dels grans de la literatura". La Generalitat li va atorgar la Creu de Sant Jordi (1997) i l'Ajuntament de Tortosa li va im-

posar la Medalla de Plata de la Ciutat (1986) i la Medalla d'Or (2009): "Totes aquestes distincions, més enllà de la seva trajectòria en el món de la literatura, reconeixen la implicació, el compromís i l'estima de Vergés cap a la seva ciutat i cap al seu país, amb la seva llengua i amb la seva cultura", afegeix el batlle.

"Vull morir dolçament com les acàcies / que arriba abril i ja no rebroten", escrivia Vergés a *L'ombra rogenca de la lloba*. I lamentablement l'abril ha arribat. El funeral se celebrarà avui, a les dotze, a la catedral de Tortosa. ■

Mirador

David Castillo



Un comiat al mestre

No va ser un home de prodigar-se gaire en els ambients intel·lectuals i va calcular cada llibre com si l'esforç hagués de deteriorar-li les forces que aparentment li minvaven. Parlava de la seva "mala salut de ferro" mentre encenia cigarrets amb la mateixa convicció de qui en sap les conseqüències, però no se n'està. Des del seu debut, el 1981, amb l'aclamat *L'ombra rogenca de la lloba*, cada poemari de Gerard Vergés ha mantingut una unitat, una temàtica i, fins i tot, uns mestratges. No s'ho tenia gens cregut perquè havia publicat per primer cop als cinquanta anys, tot i ser un històric de les revistes culturals del sud. Amb Jesús Massip fundarien el 1952 *Gèminis*, en què col·laborarien Carles Riba i Gerardo Diego, a més de descobrir molts dels poetes joves de l'època.

És al començament de la dècada dels vuitanta, però, quan *L'ombra rogenca de la lloba* guanya el premi Carles Riba, i li serveix per desenvolupar una obra en el territori de la narrativa, l'assaig i la traducció. A partir d'aquí el seu prestigi s'incrementa i obté el Josep Pla del 1985 per *Tretze biografies imperfectes*, el Vallverdú del 1991 per *Eros i art* i el Serra d'Or de traducció per les magnífiques versions dels sonets de Shakespeare. El reconeixement, però, no el satisfà i alterna períodes de soledat amb d'altres de més públics. Durant els anys noranta col·labora a l'Avui amb una sèrie d'articles personals. En la seva trajectòria destaca la manca de pressa i una única ambició: el text. Les dificultats per publicar no li representen un handicap i els seus llibres esdevindran clàssics, tant per estar profundament imbricats dins la tradició com per la modernitat que comporten. Tant al primer poemari com a *Long play per a una ànima trista* (1986), Vergés ens acosta autors de referència, ens aporta dades biogràfiques, potser incertes o íntimes, enmig del discurs dels seus poemes sinuosos, de to elegíac, rítmics, d'una bellesa extraordinària i que han superat el pas cruel del temps que tantes i tantes pàgines glorioses de la literatura ha fet caducar. Potser en aquell moment de cruïlla entre les provatures dels setanta i el que arribaria als vuitanta, Gerard Vergés no era un poeta de moda, però el temps li ha



Amb Jaume Subirana en unes jornades d'homenatge a Cambrils ■ ARXIU

donat la raó perquè la sensació de plenitud que transmet aquesta ombra rogenca continua congraciant-nos en el fràgil territori del vers, més pròxim a un bri d'herba que als grans monuments que s'acaben enfonsant.

Si *Long play* començava amb una cita d'Alberti, *Lliri entre cards* és, des del mateix títol, un home-

Els llibres esdevindran clàssics, tant per estar imbricats dins la tradició com per la modernitat

natge a un dels seus mestres, Ausiàs March. El llibre recull un bon grapat de sonets, també un xic a contracorrent i amb algunes constants del seu imaginari: el tractament dels clàssics i dels moderns com a poetes amics, la visió cosmopolita de la literatura seguint la tradició dels grans poetes catalans desapareguts contemporanis i l'amor per la història de la cultura,

exemplificat gairebé sempre a través de l'anècdota, que li va com anell al dit per la mateixa estructura del sonet on la situa. Hi ha poemes ferotges, d'altres són humanistes, vitalistes tots plegats perquè, si hi ha alguna cosa clara en els avatars poètics de Vergés, és la seva fe en la vida, una fe cega que és la síntesi, gestació i essència del vers.

Des d'aleshores es va acostar a un grup de poetes de Tarragona i de l'Ebre, gent de la qualitat de Ramón García Mateos, Josep Igual, Juan Carlos Elijas, Manuel Rivera, Juan López-Carrillo, Juan Ramón Ortega i molts d'altres. També l'aproximen a les edicions bilingües, on té molt bona entrada, tant a DVD, on presenta *La insostenible lleugeresa del vers*, com a la Poesía Señor Hidalgo, que li fa l'obra completa. Precisament aquests dies apareixia en versió trilingüe català, castellà i anglès el seu últim llibre, *El jardí de les delícies*, una oportuna lectura del cèlebre quadre d'Hieronymus Bosch, un comiat des de l'art total, que va conrear al llarg de la seva vida. ■